

DRAGOȘ VICOL

**VALENȚELE ETICE ȘI ESTETICE
ALE OPEREI LUI MIHAIL SADOVEANU.
DE LA NAȚIONAL LA UNIVERSAL**

TIPO MOLDOVA

Dragoș VICOL

**VALENȚELE ETICE ȘI ESTETICE ALE OPEREI
LUI MIHAIL SADOVEANU. DE LA NAȚIONAL
LA UNIVERSAL**

(curs universitar pentru ciclul Masterat)

Colecția ACADEMICA

TIPO MOLDOVA

PRELIMINARII

Actualitatea prezentului curs universitar este dictată de faptul că opera artistică a lui Mihail Sadoveanu suscită în permanență diverse și multiple (re)interpretări și chiar (re)considerări de ordin estetic, literar, cultural, istoric. Acest fapt denotă perpetua actualitate a scriitorului, datorată îndeosebi faptului că proza sadoveniană cuprinde întregul spațiu etnic și întregul timp al existenței noastre istorice. Critica literară începe evaluarea estetică a operei sadoveniene încă de la începutul secolului XX. Se creează, astfel, un portret-cadru general, bine nuanțat. Aprecierile critice stabilesc, pe temei științific, cu o aproximare învederată a adevărului, viziunea sadoveniană proprie asupra lumii. Acest veritabil Weltanschauung artistic, elaborat printr-o muncă titanică timp de o viață, zdruncină ipoteza că opera lui M.Sadoveanu nu ar depăși granițele “sămănătorismului sau poporanismului”, rămânând ostatică acestor curente literare cu iz patriarhal.

Reconsiderarea, inclusiv în spațiul dintre Nistru și Prut, a creației sadoveniene printre valorile artistice de seamă ale spiritualității naționale a fost posibilă abia după 1989, când societatea basarabeană a cunoscut un intens proces de integrare culturală și artistică europeană prin accesul necondiționat la valorile spirituale românești.

I. ISTORICUL OPEREI LUI MIHAIL SADOVEANU ÎN REPUBLICA MOLDOVA (2 ore/curs)

În Republica Moldova, din păcate, “în perioada sovietică s-a întreprins doar o tentativă bizară de a-l traduce pe autorul “Baltagului” și al “Fraților Jderi” în limba “moldovenească”¹. Acest fapt este pe cât de ridicol pe atât și de dramatic. De menționat revolta lui Mihail Sadoveanu, care, atunci (în anul 1952) când a aflat că fusese editat la Chișinău în “limba moldovenească”, nu și-a putut potoli mult timp indignarea, afirmând că “Mitrea Cocor, editat la Chișinău, e o operă proastă”². [E adevărat, romanul în discuție, evocând reforma agrară din 1945, nu este nici pe departe lucrarea reprezentativă a scriitorului (chiar dacă în 1951 a obținut Medalia de aur a Păcii), ea plătind un greu tribut regimului comunist]. În această ordine de idei, relevante sunt articolele lui Constantin Olteanu “Cine l-a salvat pe Sadoveanu? (Odiseea povestirii “Mitrea Cocor” la Chișinău)”, cu o serie de documente, note explicative, anexe, informații, stenograme... semnate de Em.Bucov, P.Cruceniuc, V.Șișmariov, I.Canna, A.Lupan, R.Piotrovski, I.Varticean,

¹ Dolgan, M. *Integrare din interior în spiritualitatea românească* // *Moldova Suverană*, 1998, 26 septembrie. – P.3.

² Olteanu, C. *Cine l-a salvat pe Sadoveanu...* // *Basarabia*, 1992, nr.8. – P.89.

II. MIHAIL SADOVEANU – CONDIȚIA ORIGINALITĂȚII ESTETICE (2 ore/curs)

Mihail Sadoveanu depășește “condiția” scriitorului simplu, ordinar. El impune o altă “condiție” – cea a creatorului nativ, imprimând operei sale originalitate. În consecință, putem afirma că există un veritabil model narativ sadovenian, pe care critica literară din ultimele decenii a căutat să-l asocieze termenului de **sadoveanism**.

Cazul Sadoveanu aduce dovada faptului că literatura română este deschisă spre universalitate. Am încercat, prin urmare, să relevăm elementele definitorii ale “fenomenului” sadovenian. Noutatea cursului universitar rezidă în evidențierea temelor și motivelor fundamentale, a tehnicilor narrative predilecte, a topoi-lor frecvenți. Am urmărit coordonatele interioare ale universului sadovenian, completând unele aprecieri critice care s-au făcut până acum. Actul interpretativ a presupus parcurgerea metodică a scrierilor sadoveniene, indiferent dacă obiectul cercetat a fost proza, publicistica, memorialistica, interviurile, anchetele etc. Am căutat un fir orientativ în multitudinea de perspective critice asupra creației scriitorului, în controversele, exagerările, confuziile, și chiar în acțiunile de desconsiderare. Analiza echidistantă a condus la depistarea și formularea caracteristicilor definitorii, ce vizează creațiile de vârf ale lui Mihail Sadoveanu.

CUPRINS

PRELIMINARII.....	5
I. ISTORICUL OPEREI LUI MIHAIL SADOVEANU ÎN REPUBLICA MOLDOVA (2 ore/curs).....	7
II. MIHAIL SADOVEANU – CONDIȚIA ORIGINALITĂȚII ESTETICE (2 ore/curs).....	11
III. MIHAIL SADOVEANU – EVITAREA PREJUDECĂȚILOR EXTRALITERARE (2 ore/curs)	15
IV. MIHAIL SADOVEANU – COMPONENTELE-CHEIE ALE UNIVERSULUI SPIRITUAL AUTOHTON (2 ore/curs).....	19
V. MODUL ȘI FILOSOFIA DE VIAȚĂ ALE PERSONAJELOR SADOVENIENE (4 ore/curs).....	25
VI. REFLECTAREA PROVINCILOR ROMÂNEȘTI ÎN OPERA LUI MIHAIL SADOVEANU (2 ore/curs).....	31
VII. MIHAIL SADOVEANU – IMAGINEA ȘI FAȚETELE ESTETICE ALE HANULUI ÎN OPERA LUI MIHAIL SADOVEANU (2 ore/curs)...	37
VIII. DOCUMENT ȘI FICȚIUNE ARTISTICĂ ÎN SCRIERILE SADOVENIENE CU TEMATICĂ ISTORICĂ (4 ore/curs)	43
IX. OCULTAREA MITULUI ÎN OPERA LUI MIHAIL SADOVEANU (2 ore/seminar)	51
X. SIMBOLISMUL TEMPLULUI LITERAR SADOVENIAN (2 ore/seminar)	57
XI. STILUL OPEREI LUI MIHAIL SADOVEANU (4 ore/seminar)	65
XII. MIHAIL SADOVEANU – EVOCAREA EPOPEICĂ (2 ore/seminar)	73
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	77